การจัดการความรู้เรื่อง การพัฒนาแนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย

เจ้าของผลงาน นางกาญจน์กนก สุรินทร์ชมภู นางวนิดา บุตรรินทร์ นายสงบ ภูแดนแก่ง นางภาวิณี สถาพรธีระ นางสุนันทา คำชมพู นางวัชรีวัลย์ เสาร์แก้ว และทีมการพยาบาล ตึกฝ้ายคำ ร่วมกับคณะกรรมการ CPG Suicide โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์

ปัญหา/ผลกระทบ/ความจำเป็นต้องแก้ไข / แรงจูงใจ

กรมสุขภาพจิตได้มีนโยบายให้โรงพยาบาลจิตเวชในสังกัดกรมสุขภาพจิตพัฒนาคุณภาพมาตรฐานเฉพาะทางด้านบริการจิตเวช เพื่อตอบสนองตามสภาพปัญหาและเกิดประโยชน์โดยตรงกับประชาชนและผู้ใช้บริการมากที่สุด โดยโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์มีวิสัยทัศน์เป็นองค์กรที่มีมาตรฐานด้านบริการสุขภาพจิตและจิตเวชด้านการป้องกันและช่วยเหลือผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายในระดับประเทศ และตอบสนองการเป็น Supra Specialist Suicide โดยมีเข็มมุ่ง/จุดเน้นในการพัฒนา คือ 1) พัฒนามาตรฐานระบบบริการให้มีความเป็นเลิศด้านการป้องกันและช่วยเหลือผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย 2) พัฒนาบุคลากรของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ให้มีความเชี่ยวชาญในงานและองค์ความรู้ด้านการป้องกันและช่วยเหลือผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาแนวทางปฏิบัติสำหรับทีมสหวิชาชีพในการดูแลช่วยเหลือผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2549 โดยได้มีการประเมินผลการดำเนินงานและนำผลการดำเนินงานดังกล่าวมาปรับอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างสูงสุดในการดูแลผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย

ในปี 2556 โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ ได้เล็งเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาระบบในการดูแลผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายอย่างต่อเนื่อง จึงได้มีการพัฒนาแนวทางการดูแลรักษาผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ขึ้นอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีความสอดคล้องไปกับบริบทของหน่วยงานในสังกัดกรมสุขภาพจิต เพื่อให้มีการดูแลผู้ป่วยอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยมุ่งหวังให้แนวทางการดูแลรักษาผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายจะเป็นเครื่องมือส่งเสริมด้านคุณภาพการให้บริการที่เหมาะสมกับบริบทของหน่วยงาน โดยคำนึงถึงความต้องการและแก้ไขปัญหาในผู้ป่วยและครอบครัวเป็นหลักสำคัญ เพื่อให้เกิดการรักษาอย่างต่อเนื่องและพัฒนาระบบบริการให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด

บุคลากรตึกฝ้ายคำ ร่วมกับคณะกรรมการการจัดทำแนวเวชปฏิบัติการดูแลผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ ได้จัดทำแนวทางในการดูแลรักษาผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นแนวทางให้กับบุคลากรในการให้การดูแลผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายในโรงพยาบาลและให้แก่โรงพยาบาลจิตเวชในสังกัดกรมสุขภาพจิตนำไปใช้ในการให้บริการ โดยถูกจัดทำขึ้นตามกระบวนการขั้นตอนการเรียนรู้ ตามหลักวิชาการ มีการทบทวนวรรณกรรมที่ทันสมัยอย่างเป็นระบบและคัดเลือกหลักฐานทางวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือสูงมาอ้างอิงในการจัดทำเพื่อให้เกิดแนวทางเวชปฏิบัติที่มีมาตรฐาน เนื้อหานั้นครอบคลุมทั้งการประเมิน การดูแล การรักษา และการป้องกันในผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย เพื่อให้ผู้ใช้แนวทางมีความมั่นใจในความถูกต้องเชื่อถือได้ เพื่อให้ประชาชนผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายได้รับการดูแลรักษาอย่างถูกต้องตามหลัก

วิชาการ ซึ่งหลักสำคัญในการดูแลผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายให้ได้รับการช่วยเหลือตามสภาพปัญหา หรือความต้องการเพื่อช่วยให้ผู้ป่วยอาการทุเลา ปลอดภัย และพึงพอใจ ทีมการพยาบาล จำเป็นต้องมีทักษะ ในการประเมินและดูแลที่ดี ดังนั้นการจัดการความรู้ภายในองค์กรจึง เป็นวิธีการหนึ่งที่จะได้มาซึ่งความรู้ที่ชัดแจ้ง และความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคล นำมาสกัดร้อยเป็นความรู้ใหม่ เพื่อให้บุคลากรใช้เป็นแนวทางในการดูแลผู้ป่วยเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย โดยพัฒนาการดูแลผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น อีกทั้งการจัดการความรู้ยังเป็นมิติที่ 4 ด้านการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และตอบสนองนโยบายองค์กรและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์อีกด้วย

วิธีการจัดการความรู้ (KM 4 ขั้นตอน)

1. การบ่งชี้ความรู้ ประชุมปรึกษาเจ้าหน้าที่ในตึกฝ่ายคำเพื่อให้เข้าใจแนวทางการดำเนินงานในบริบทของตึกผู้ป่วยเฉพาะโรค และประชุมในคณะกรรมการเพื่อกำหนดขอบเขตการจัดการความรู้ เป้าหมายและแผนการดำเนินงาน

2. การสร้างและแสวงหาความรู้

กิจกรรมที่1 ส่งบุคลากรของตึกและตัวแทนคณะกรรมการเข้าร่วมอบรมหลักสูตรการจัดทำแนวปฏิบัติตามแนวทางของ GRADE และจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อถ่ายทอดความรู้ในการอบรมในปีงบประมาณ 2556 - 2557 พัฒนาแนวปฏิบัติการดูแลผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย โดยการประชุมปรึกษาในตึกฝ่ายคำและในกรรมการเพื่อศึกษาปัญหาในหน่วยงาน โดยค้นหาความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคลากร (Tacit Knowledge) เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย และการระดมสมองจากทีมสหวิชาชีพ ทบทวนการดูแลผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ค้นหาความรู้จากตำราเอกสารวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและฐานข้อมูลอิเลคทรอนิกส์ (Explicit Knowledge) มีการประมวลและกลั่นกรองความรู้ นำมาจัดหมวดหมู่ความรู้ให้เป็นระบบ

กิจกรรมที่ 2 ดำเนินการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์พร้อมนำมาวิเคราะห์คุณภาพเอกสาร โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการจากทีมสหวิชาชีพ และนำเสนอผลการจัดทำ ปัญหา อุปสรรคในการจัดทำในแต่ละระยะ ผ่านการตรวจสอบองค์ความรู้ให้ครอบคลุมโดยผู้เชี่ยวชาญจากทีมวิทยากรของกรมสุขภาพจิต

3. การเข้าถึงความรู้ นำแนวปฏิบัติฉบับร่าง ชี้แจงในที่ประชุมเพื่อนำไปใช้ในหน่วยงาน ทดลองใช้ในระบบบริการของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ ในปี 2556 ประเมินผลการนำไปใช้ และพัฒนาต่อยอดในปี 2557

4. การเรียนรู้หรือขยายผล

เผยแพร่ความรู้ในการประชุม เพื่อขยายการนำไปใช้ในตึกผู้ป่วยในทุกตึกและตึกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ขยายผลให้แก่ รพ.ศรีธัญญา ศูนย์สุขภาพจิตเขต รพ.จิตเวชนครราชสีมาราช

นครินทร์ สถาบันส่งเสริมพัฒนาการเด็กภาคะวันออกเฉียงเหนือราชนครินทร์ และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใน มหกรรม KM CQI ของ โรงพยาบาล

ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

เกิดนวัตกรรมแนวปฏิบัติการดูแลผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายฉบับร่างทดลองใช้ตั้งแต่ ปี 2556 และอยู่ระหว่างการดำเนินการพัฒนาต่อยอดในปี 2557 เพื่อให้เกิดคุณภาพ ครบถ้วน น่าเชื่อถือและทันสมัยมากยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคลากรได้รับการพัฒนาด้านสมรรถนะ มีความรู้ความเข้าในกระบวนการจัดทำพัฒนาคู่มือแนวทางปฏิบัติการดูแลรักษาผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายและได้นำคู่มือแนวทางดังกล่าวไปใช้ในหน่วยงาน และได้รับการเผยแพร่ไปยังหน่วยงานในสังกัดกรมสุขภาพจิต

การนำไปใช้ประโยชน์ /บทเรียนที่ได้รับ

1. ผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายได้รับการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด การประเมิน การดูแล การรักษา การป้องกันการทำร้ายตนเองซ้ำ ผู้ป่วยและญาติมีความพึงพอใจในการดูแลโดยอิงหลักฐานเชิงประจักษ์

2. คณะกรรมการในการจัดทำและบุคลากรภายในตึกฝ้ายคำได้เรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะองค์ความรู้การจัดทำแนวปฏิบัติตามมาตรฐาน สามารถนำองค์ความรู้มาใช้ประโยชน์ต่อผู้ป่วยและญาติได้

3. นำองค์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอนงาน ในทีมการพยาบาลทั้งบุคลากรเก่าและใหม่ในการดูแลเฝ้าระวังผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย รวมทั้งสอนญาติให้มีส่วนร่วมในการดูแล

4. ได้องค์ความรู้แนวปฏิบัติการดูแลผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายฉบับร่างและสามารถขยายผลและนำไปใช้ในโรงพยาบาลได้และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับบุคลากรในกรมสุขภาพจิตในการจัดทำแนวปฏิบัติเป็นตัวอย่างการจัดทำในแต่ละขั้นตอนให้แก่ รพ.ศรีธัญญา รพ.จิตเวชนครราชสิมาราชนครินทร์ ศูนย์สุขภาพจิตเขต สถาบันส่งเสริมพัฒนาการเด็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือราชนครินทร์ เป็นต้น